

OSNOVNA ŠOLA MOZIRJE
ŠOLSKA ULICA 23, 3330 MOZIRJE

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

KAJ BOM, KO BOM VELIK?

Tematsko področje: SOCIOLOGIJA

Avtorici:

Pia Povše, 6. razred

Nina Praunseis, 7. razred

Mentorica:.

mag. Anita Povše, prof. biol. in kem.

Mozirje, 2012

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Mozirje.

Mentorica: mag. Anita Povše, prof. biol. in kem.

Datum predavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD OŠ Mozirje, 2011/2012

KG poklici / služba / izobraževanje / svetovalna služba / starši

AV POVŠE, Pia / PRAUNSEIS, Nina

SA POVŠE, Anita

KZ 3330 Mozirje, SLO, Šolska ulica 23

ZA OŠ Mozirje

LI 2012

IN **KAJ BOM, KO BOM VELIK?**

TD Raziskovalna naloga

OP VII, 39 s., 20 graf., 4 sl., 4 pril., 7 ref.

IJ SL

JI sl / en

AI Poklic je delo ali dejavnost, za katero je potrebna določena usposobljenost. V raziskavi je sodelovalo 222 oseb, ki so bile razdeljene v štiri skupine, in sicer prvošolci in drugošolci, osmošolci in devetošolci, četrti letniki gimnazije ter odrasli. Rezultati so pokazali, da se izbor poklicev s starostjo spreminja. Odrasli opravljajo tudi takšne poklice, ki jih mlajši še ne poznajo. Najpomembnejšo vlogo pri spoznavanju poklicev imajo starši. 90,6 % anketiranih odraslih rado opravlja svoj poklic. Če bi bili še enkrat mladi, bi jih polovica izbrala isti poklic. Po mnenju večine je najprimernejši čas za izbiro poklica v srednji šoli ali celo po nabranih izkušnjah v različnih službah. Opravljen je bil tudi intervju s svetovalno delavko na šoli. Po njenem mnenju je najprimernejši čas za izbiro poklica v srednji šoli.

KEY WORDS DOCUMENTATION

ND OŠ Mozirje, 2011/2012

CX jobs / work / education / school councillor / parents

AU POVŠE, Pia / PRAUNSEIS, Nina

AA POVŠE, Anita

PP 3330 Mozirje, SLO, Šolska ulica 23

PB OŠ Mozirje

PY 2012

TI **WHAT WILL I BECOME WHEN I GROW UP?**

DT RESEARCH WORK

NO VII, 39 p., 20 graf, 4 fig., 7 app.

LA SL

AL sl / en

AB A job is work or activity that requires a certain training. There were 222 persons involved in the research, divided into four groups which are pupils from the first and second grade, pupils from the eighth and ninth grade, the students from the fourth year of grammar schools and grown ups. The results have shown that the choice of career changes in time. Grown ups take up jobs that the youth doesn't even know about. The most important role in choosing a career lies upon parents. 90,6 % of the questioned grown ups like doing the job they have. If they were young again, half of them would choose the same career. In the opinion of the majority, the most appropriate time for choosing a career is in the grammar school and even later in different posts. A school councillor was interviewed and according to her opinion, the best time for choosing a career is the grammar school.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	II
KEY WORDS DOCUMENTATION	III
KAZALO VSEBINE	IV
KAZALO SLIK	V
KAZALO GRAFOV	VI
SEZNAM OKRAJŠAV	VII
1 UVOD	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 POKLIC.....	2
2.2 POKLICI SKOZI ZGODOVINO.....	2
2.3 ŠOLSKI SISTEM.....	4
3 METODOLOGIJA	7
3.1 ZBIRANJE PODATKOV	7
3.2 INTERVJU	8
4 REZULTATI	9
4.1 REZULTATI INTERVJUVANJA PRVE SKUPINE	9
4.2 REZULTATI ANKETIRANJA DRUGE SKUPINE.....	12
4.3 REZULTATI ANKETIRANJA TRETJE SKUPINE.....	16
4.4 REZULTATI ANKETIRANJA ČETRTE SKUPINE.....	19
4.5 REZULTATI INTERVJUJA.....	25
5 DISKUSIJA.....	27
6 ZAKLJUČEK	31
7 POVZETEK.....	32
8 ZAHVALA	33
9 LITERATURA	34
10 PRILOGE	35

KAZALO SLIK

<i>SLIKA 1: ŠIVILJA JE POKLIC, KI IZGUBLJA NA VREDNOSTI (FOTO: T. PRAUNSEIS).</i>	3
<i>SLIKA 2: POKLIC FRIZER JE ŠE VEDNO ZELO PRILJUBLJEN (FRIZER, 2012).</i>	4
<i>SLIKA 3: ZGRADBA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V SLOVENIJI (ŠOLSKI SISTEM, 2011).</i>	6
<i>SLIKA 4: NOGOMETAŠ JE NAJBOLJ PRILJUBLJEN POKLIC MED MLAJŠIMI FANTI (NOGOMETAŠ, 2012).</i>	28

KAZALO GRAFOV

<i>GRAF 1: NAJPOGOSTEJŠI POKLICI MED FANTI PODANI V ODSOTOKIH.</i>	9
<i>GRAF 2: NAJPOGOSTEJŠI POKLICI MED DEKLICAMI PODANI V ODSOTOKIH.</i>	10
<i>GRAF 3: KJE SO PRVOŠOLCI IN DRUGOŠOLCI SPOZNALI SVOJ SANJSKI POKLIC? (v %).</i>	11
<i>GRAF 4: NAJPOGOSTEJE IZBRAN POKLIC MED DEKLICAMI OSMEGA IN DEVETEGA RAZREDA (v %).</i> ..	12
<i>GRAF 5: NAJPOGOSTEJE IZBRAN POKLIC MED FANTI OSMEGA IN DEVETEGA RAZREDA (v %).</i>	13
<i>GRAF 6: ODSOTOK ODGOVOROV DRUGE SKUPINE NA VPRAŠANJE ZAKAJ TE TA POKLIC PRIVLAČI?</i> 14	
<i>GRAF 7: ODSOTOK ODGOVOROV DRUGE SKUPINE NA VPRAŠANJE KJE SI PRVIČ IZVEDEL/A ZA TA POKLIC?</i>	15
<i>GRAF 8: NAJPOGOSTEJE IZBRAN POKLIC MED DEKLICAMI SREDNJE ŠOLE (v %).</i>	16
<i>GRAF 9: NAJPOGOSTEJE IZBRAN POKLIC MED FANTI SREDNJE ŠOLE (v %).</i>	16
<i>GRAF 10: ODSOTOK ODGOVOROV TRETJE SKUPINE NA VPRAŠANJE ZAKAJ TE TA POKLIC PRIVLAČI?</i>	17
<i>GRAF 11: ODSOTOK ODGOVOROV TRETJE SKUPINE NA VPRAŠANJE KJE SI PRVIČ IZVEDEL/A ZA TA POKLIC?</i>	18
<i>GRAF 12: POKLICI, KI JIH OPRAVLJAJO ANKETIRANKE ČETRTE SKUPINE (v %).</i>	19
<i>GRAF 13: POKLICI, KI JIH OPRAVLJAJO ANKETIRANCI ČETRTE SKUPINE (v %).</i>	20
<i>GRAF 14: ODSOTOK ODGOVOROV ČETRTE SKUPINE NA VPRAŠANJE KJE STE PRVIČ IZVEDELI ZA TA POKLIC?</i>	20
<i>GRAF 15: ODGOVORI ČETRTE SKUPINE NA VPRAŠANJE KDO JE NAJBOLJ VPLIVAL NA TO, DA STE IZBRALI TA POKLIC? (v %).</i>	21
<i>GRAF 16: ODGOVORI ČETRTE SKUPINE NA VPRAŠANJE KDAJ STE SE ODLOČILI ZA OPRAVLJANJE TEGA POKLICA? (v %).</i>	22
<i>GRAF 17: ODGOVORI ČETRTE SKUPINE NA VPRAŠANJE ZAKAJ VAS TA POKLIC PRIVLAČI? (v %).</i>	23
<i>GRAF 18: ODGOVORI ČETRTE SKUPINE NA VPRAŠANJE KDAJ JE PO VAŠEM MNENJU NAJBOLJ PRIMEREN ČAS ZA IZBIRO POKLICA? (v %).</i>	24
<i>GRAF 19: ŠTEVILO IZBRANIH POKLICEV PO STAROSTNIH SKUPINAH.</i>	27
<i>GRAF 20: OD KOGA SO ANKETIRANCI IZVEDELI ZA IZBRAN POKLIC? (v %).</i>	29

SEZNAM OKRAJŠAV

OŠ	Osnovna šola
in sod.	in sodelavci
npr.	na primer
oz.	oziroma

1 UVOD

Poklic je delo oz. dejavnost, za katero je potrebna usposobljenost. S poklicem služimo denar, ki nam zagotavlja osnovne materialne dobrine. Obstaja več vrst in delitev poklicev. Poznamo sedeče in stoječe poklice, umsko in fizično zahtevne, dobro in slabo plačane, poklice, ki so bolj ali manj cenjeni v družbi. Lahko pa bi jih delili na akademske, intelektualne, tehnične, duhovniške, rokodelske, umetniške, svobodne in še veliko drugih.

Že v zgodnjem otroštvu začnejo otroci spoznavati različne poklice. Spoznavajo jih od staršev oz. bližnjih sorodnikov, prijateljev in tudi v šoli. Prva prelomnica, ko morajo resneje razmisliti o svoji nadaljnji poklicni poti, je že na koncu osnovnošolskega izobraževanja. Tisti, ki se odločijo za splošno srednje izobraževanje, se o svoji nadaljnji poklicni poti odločajo v četrtem letniku srednje šole. Takrat je njihovo poznavanje poklicev širše kot v osnovni šoli, kar morda olajša odločitev o nadaljnjem šolanju.

Kdaj pa je najprimernejši čas, da izberemo poklic, ki ga bomo morda opravljali do konca življenja? Cilj najine naloge je bil ugotoviti, kako se spreminja izbor poklicev s starostjo. Želeli sva ugotoviti, kje mladi dobivajo informacije o poklicih in kaj je njihovo glavno vodilo pri izbiri poklica. Zanimalo naju je, kako so odrasli izbrali poklic, ki ga opravljajo, ali so z njim zadovoljni, in predvsem, kako bi se odločali o svoji poklicni poti, če bi bili še enkrat mladi.

HIPOTEZE:

- ~ Pri mlajših je izbor zelenih poklicev manjši.
- ~ Pri mlajših se pojavljajo poklici, ki so jih spoznali od bližnjih sorodnikov.
- ~ Deklice si najpogosteje želijo postati trgovke ali frizerke.
- ~ Najbolj željen poklic med dečki je policist in gasilec.
- ~ Učenci in dijaki se o izboru poklica odločajo samostojno.
- ~ Večina odraslih opravlja poklic, ki si ga je že od nekdaj želela.
- ~ Pri ponovni izbiri poklica bi odrasli izbrali drug poklic, kot ga trenutno opravljajo.

2 PREGLED OBJAV

2.1 POKLIC

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je poklic opredeljen kot delo, dejavnost, za katero je potrebna usposobljenost, navadno za pridobivanje osnovnih materialnih dobrin (Ahlin, 1998).

Poklic je vrsta dela, ki ga opravlja, ga je opravljal ali bi ga lahko opravljal posameznik. Niz del, katerih poglavitne naloge in dolžnosti so si zelo podobne, sestavljajo poklic (Opisi poklicev, 2012).

V življenju ne opravljamo le enega poklica, ampak jih lahko - ne glede na pridobljeno izobrazbo - zamenjamo kar nekaj (Opisi poklicev, 2012).

Poklic je pojem, ki pomeni institucionalizirano sposobnost za opravljanje dejavnosti, za katero smo izučeni, vzgojeni oziroma izobraženi. Pravila izobraževanja (trajanje, vsebine, večine...) po navadi predpiše država. Podobno je predpisana tudi izobrazba za nekatera delovna mesta. Na primer zdravnik ne more biti nekdo, ki nima ustrezne izobrazbe. Nekateri poklici zahtevajo določene spretnosti oziroma sposobnosti. Na primer vsak ne more biti glasbenik ali slikar. Nekateri poklici (včasih neupravičeno) veljajo za nevarne: npr. vojak, gasilec, policist, pilot (Opisi poklicev, 2012).

2.2 POKLICI SKOZI ZGODOVINO

Uradno obstaja v Sloveniji več kot 1.700 poklicev. Vedeti moramo, da so poklici živi, stari umirajo, obstoječi se spreminjajo in rojevajo se novi (Opisi poklicev, 2012).

V preteklosti so obstajali poklici, ki jih ne najdemo več. Takšni poklici so na primer hlapec, dekla, birič, ovtar in še mnogi drugi. Njihovo izginjanje lahko pripišemo spreminjanju družbe in povpraševanju s strani delodajalcev.

Obstajajo tudi poklici, za katere lahko zagotovo trdimo, da izgubljajo na privlačnosti. To so poklic čevljarja, dimnikarja, steklarja, keramičarja, lončarja in še bi se našlo. Razlog za izumiranje določenih poklicev lahko pripišemo dejstvu, da se trg obrača v ritmu tehnologije, zato so in še bodo na pomembnosti izgubljali predvsem tisti poklici, ki so povezani z možnostjo avtomatizacije dela. Velik razlog za njihovo pozabo pa so tudi azijske države, kot so Kitajska in ostale države z daljnega vzhoda, zaradi katerih so nekatere storitve ali izdelki izgubili na vrednosti in se danes izdelujejo zgolj zaradi ohranjanja družinske tradicije.

Slika 1: Šivilja je poklic, ki izgublja na vrednosti (Foto: T. Praunseis).

Po drugi strani pa lahko najdemo poklice, ki so v družbi že od nekdaj prisotni in si ne znamo predstavljati, da bi izumrli. Takšni poklici so na primer davčnik, frizer, kriminallec, umetnik, vojak in še mnogi drugi.

Davčnik

Že stari Egipčani so imeli delo z davki, saj so vzpostavili davčni sistem že okrog 3.000 let pred Kristusom. Ta poklic se je sedaj ohranil v malo drugačni obliki. Dokler bodo obstajale države in podobne organizacije, ki potrebujejo sredstva, da lahko funkcionirajo, bodo obstajali tudi davki (Poklici ..., 2011).

Frizer

Danes je poklic frizerja zelo priljubljen med ljudmi. Sploh si ne predstavljamo kakšne lase bi imeli, če ne bi hodili v salone. Že 3.500 let pred našim štetjem so se to spraševali. Včasih so brivci skrbeli za brade in naglavno okrasje (Poklici ..., 2011).

Kriminallec

Vemo da je dandanes vse več kriminala in kriminalcev. Z napredkom tehnologije se kriminal izboljšuje in na našo veliko žalost povečuje. Nekoč so lopovi ropali stanovanja samo z železnimi palicami, danes pa lahko preko računalnika izpraznijo bančni račun. Nekateri

optimisti verjamejo, da bo kriminal v prihodnosti čisto izginil, ampak vsakdanjik nas prepričuje obratno (Poklici ..., 2011).

Slika 2: Poklic frizer je še vedno zelo priljubljen (Frizer, 2012).

Umetnik

Umetnost poznamo že vrsto let. Umetnost se razvija kot tehnologija. Vse se je začelo že vrsto let nazaj, ko so naši predniki na stene jam pisali in risali. Počasi se je vse izpopolnjevalo, in tako imamo zdaj vrsto poklicev iz umetnosti: pisatelj, dramaturg, igralec, slikar, oblikovalec idr. (Poklici ..., 2011).

Vojak

Vojakov je razmeroma malo, saj se za ta poklic odloča bolj malo ljudi. Na to vpliva tudi tehnologija. Ker se nenehno spreminja in izboljšuje, je samo še vprašanje časa, kdaj se bodo na bojiščih prikazali roboti, androidi, terminatorji in ostale smrtonosne naprave (Poklici ..., 2011).

2.3 ŠOLSKI SISTEM

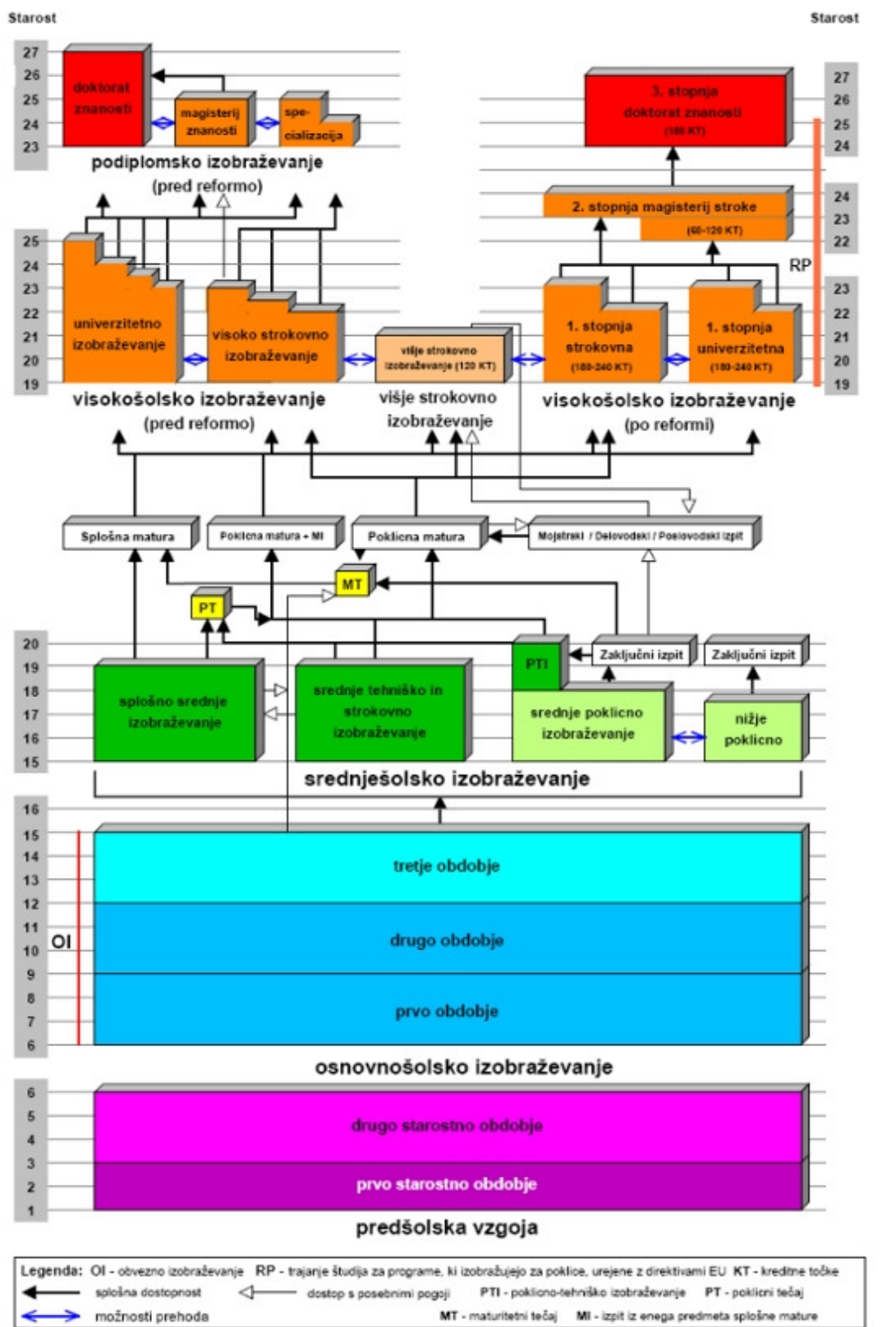
Izobraževanje je ena temeljnih človekovih pravic in velja za enega od ključnih elementov, ki naj bi vplivali na zmanjševanje neenakosti v družbi ter ena izmed bistvenih sestavin, ki vplivajo na kakovost življenja posameznika in širše skupnosti. Boljša izobrazba naj bi vodila k izboljšanju materialnega stanja posameznika, boljšega družbenega položaja, prav tako pa

preko izboljšanja možnosti samouresničevanja tudi k večjemu zadovoljstvu (Novoselec in sod., 2009).

Če je osnovna raven izobraževanja obvezna in jo določi družbena skupnost, je za nadaljevanje šolanja odločitev prostovoljna. Ko se osnovnošolci odločajo za nadaljevanje šolanja, so stari petnajst let. Odločitev za poklic je težka, saj jo morajo mladostniki sprejeti v času, ko še nimajo jasnih predstav o bodočem poklicu in si ga dostikrat predstavljajo v idealizirani luči. Ker je izbira srednje šole velikokrat odločilna za nadaljnje življenje posameznika, starši skušajo vplivati na otroka, da izbere določeno smer, za katero sami menijo, da je najbolj ustrezna oziroma najbolj racionalna. Tako se mladostnik pogosto odloči za srednjo šolo na željo staršev. Prav je, da starši in drugi odrasli otroka pri tej pomembni odločitvi podpirajo in usmerjajo. Seveda pa je pri tem potrebno upoštevati predvsem otrokove želje. Na izbiro srednje šole pa vplivajo tudi drugi dejavniki kot so: učni uspeh, sposobnosti, samopodoba, trajanje šolanja, zaposlitvene možnosti, finančne zmožnosti staršev, prijatelji in še mnogi drugi (Novoselec in sod., 2009).

Večina poklicev je takšnih, ki zahtevajo določena znanja in veščine od tistih, ki jih opravljajo. Zato ima izobraževanje izredno velik pomen. V Sloveniji izobraževalni sistem omogoča prehode med različnimi nivoji. To pomeni, da se lahko tudi kasneje, ko že imamo določeno izobrazbo, preusmerimo za opravljanje kakšnega drugega poklica. Prav tako pa lahko tudi z isto izobrazbo opravljamo zelo različne poklice. Bolj kot je poklic specifičen, bolj natančno je opredeljena zahtevana izobrazba za opravljanje tega poklica.

Zgradba vzgoje in izobraževanja v Sloveniji 2007/08

Slika 3: Zgradba vzgoje in izobraževanja v Sloveniji (Šolski sistem, 2011).

3 METODOLOGIJA

3.1 ZBIRANJE PODATKOV

Podatke o izbiri poklicev sva zbirali s pomočjo intervjuja in anket. V zbiranje podatkov je bilo vključenih skupno 222 oseb. Vse sodelujoče sva razdelili v štiri skupine.

1. skupina

V prvi skupini so bili prvošolci in drugošolci. Z njimi sva opravili intervju, saj so ti učenci še premajhni za izpolnjevanje anket. V mesecu oktobru sva izvedli testni intervju z desetimi drugošolci. Intervju je bil sestavljen iz petih preprostih vprašanj odprtega tipa (glej Prilogo 1). Pri testnem intervjuju sva ugotovili, da so vprašanja ustrezna in da z njihovo pomočjo dobiva rezultate, ki jih želiva obdelati. Naleteli pa sva tudi na težavo, saj sva ugotovili, da morava intervju izvesti tako, da se učenci med sabo ne slišijo, saj sicer ponavljajo za sošolci in ne odgovarjajo tako, kot sami mislijo. Pri ponovnem intervjuvanju sva to dejstvo upoštevali in učence vedno spraševali ločeno od ostalih.

Intervjuvali sva 71 učencev 1. skupine, in sicer 42 deklic in 29 dečkov. V intervju sva vključili prvošolce in drugošolce OŠ Mozirje ter prvošolce in drugošolce OŠ Gustava Šiliha Velenje. Intervjuje sva opravili v mesecu novembru.

2. skupina

V drugo skupino so bili vključeni osmošolci in devetošolci, ki že morajo resneje razmišljati o svoji nadaljnji poklicni poti, pri čemer jim pomagajo različne institucije (npr. svetovalna služba, srednje šole z organiziranjem informativnih dni idr.). Med njimi sva izvedli anketo, ki je bila sestavljena iz petih vprašanj. Prvo vprašanje je bilo odprtega tipa, ostala štiri pa zaprtega tipa z možnostjo dopisovanja (glej Prilogo 2). Tudi v tej skupini sva izvedli testno anketiranje v mesecu oktobru in ugotovili, da so vprašanja ustrezna, zato anketnih vprašalnikov nisva spreminjali.

Anketiranje sva izvedli v mesecu novembru. Anketirali sva 64 osmošolcev in devetošolcev na OŠ Gustava Šiliha Velenje, in sicer 30 deklic in 34 dečkov.

3. skupina

Tudi v tretji skupini sva izvedli anketo, ki je bila enaka kot anketa za drugo skupino, zato nisva izvedli posebnega testnega anketiranja, saj sva že pri testnem anketiranju druge skupine ugotovili, da so vprašanja takšna, ki nama omogočajo pridobivanje zelenih podatkov. V tretjo skupino so bili vključeni gimnazijci zadnjega letnika Gimnazije Velenje. Skupno sva anketirali 34 gimnazijcev, od tega 24 deklet in 10 fantov. Anketo sva izvedli v mesecu decembru in januarju.

4. skupina

Četrto skupino anketirancev so predstavljali odrasli, ki so zaposleni in že opravljajo določen poklic. Z anketo sva želeli ugotoviti, kako so zadovoljni s poklicem, ki ga opravljajo, ali so se zanj šolali, kje so izvedeli za ta poklic in tudi kdaj se jim zdi najbolj primeren čas za izbiro poklica. Anketni vprašalnik za odrasle je bil sprva sestavljen iz petih vprašanj odprtega tipa. Po poskusnem anketiranju, ki sva ga izvedli v mesecu oktobru in v katerem je sodelovalo deset anketirancev, sva vprašalnik v celoti spremenili in dopolnili. Nov anketni vprašalnik je bil sestavljen iz desetih vprašanj, od katerih je bilo eno vprašanje odprtega tipa, ostalih devet pa zaprtega tipa z možnostjo dopisovanja ali podvprašanji (glej Prilogo 3).

V anketiranje sva vključili sorodnike, sosede, prijatelje, znance in starše najinih sošolcev. Anketiranje je potekalo v mesecu decembru in januarju, vanj pa je bilo vključenih 53 odraslih oseb, od tega 33 žensk in 20 moških.

3.2 INTERVJU

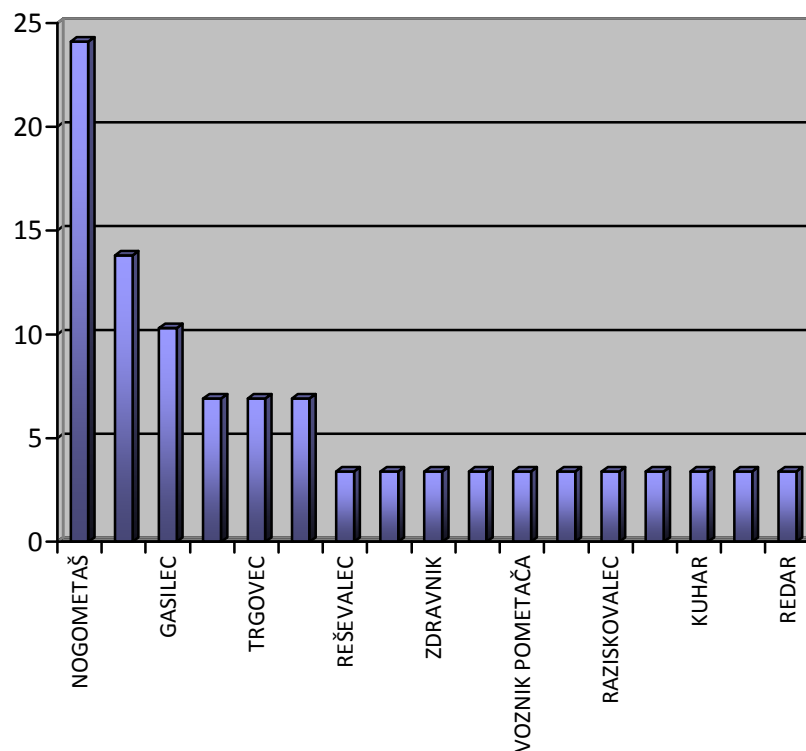
V mesecu februarju sva izvedli intervju s svetovalno delavko na OŠ Mozirje, gospo Petro Klepec, ki skrbi za usmerjanje učencev v nadaljnje šolanje po končanem osnovnošolskem izobraževanju. Postavili sva ji 11 vprašanj, ki so zajemala predvsem področje usmerjanja učencev v izbiro poklica (glej Prilogo 4).

4 REZULTATI

4.1 REZULTATI INTERVJUVANJA PRVE SKUPINE

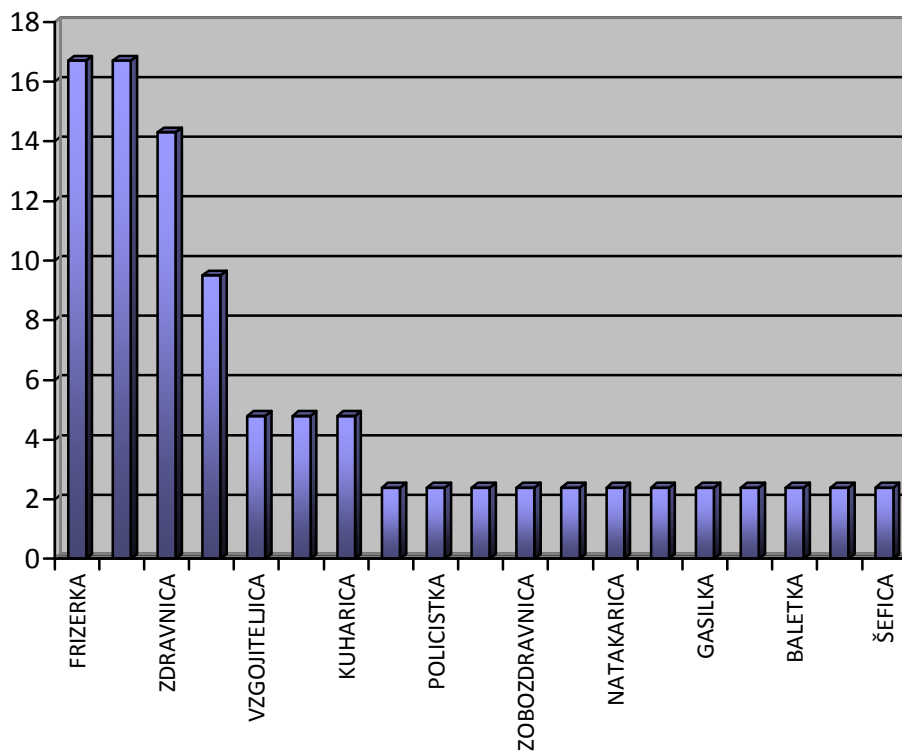
V intervju je bilo vključenih 29 fantov prvih in drugih razredov. Ti so navedli 17 različnih poklicev. Najpogosteje izbran poklic med fanti je nogometaš. Pogosto so omenjali tudi poklic policist in gasilec. Pogostost navedenih poklicev med fanti je prikazana na grafu 1.

Graf 1: Najpogostejši poklici med fanti podani v odstotkih.

Med vsemi izbori poklicev, ki so jih omenjali, je le 13,8 % takih, ki jih že opravljajo njihovi starši.

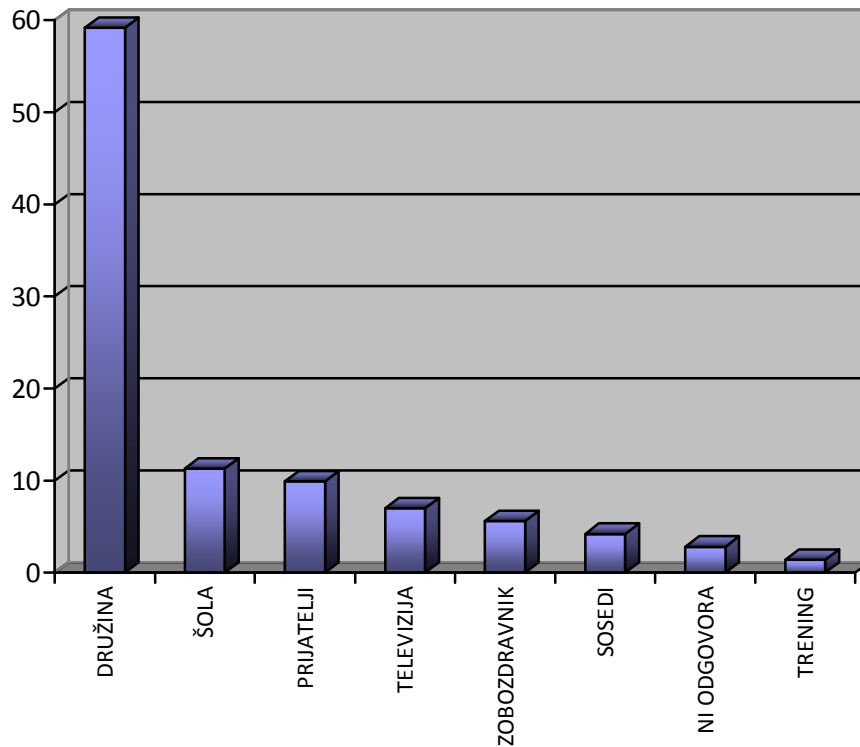
Anketirane deklice so najpogosteje omenjale poklica frizerka in živinozdravnica. Pogosto sta bila omenjena tudi poklica zdravnica in učiteljica. Deklice so navedle 19 različnih poklicev. 8 poklicev je takšnih, ki jih omenjajo tako deklice kot dečki, to so: policist, gasilec, trgovec, živinozdravnik, zdravnik, natakar, kuhar in kmet.

Graf 2: Najpogostejši poklici med deklicami podani v odstotkih.

Med vsemi izbori poklicev, ki so jih omenjale deklice, je le 14,3 % takšnih, ki jih že opravljajo njihovi starši.

Na vprašanje *Zakaj ti je ta poklic všeč?*, so intervjuvanci odgovarjali zelo različno. Tisti, ki si želijo postati živinozdravniki, jim je ta poklic všeč, ker pomagaš živalim. Tistim, ki bi radi postali nogometaši, je poklic všeč predvsem zato, ker lahko zaslužiš veliko denarja in dobiš različne pokale. Bodočim policistom in gasilcem so všeč uniforme, preganjanje tatov in pomoč ljudem v stiski. 11,3 % vprašanih je odgovorilo, da se jim izbrani poklic zdi zanimiv. 15,5 % vprašanih pa je na to vprašanje odgovorilo, da jim je izbrani poklic všeč, ker to radi počnejo. Med njimi sta nogometaš in glasbenica, ki res lahko počneta to, kar sta si izbrala za svoj sanjski poklic, vsi ostali pa ne morejo biti v tem poklicu, saj so šele na začetku osnovne šole.

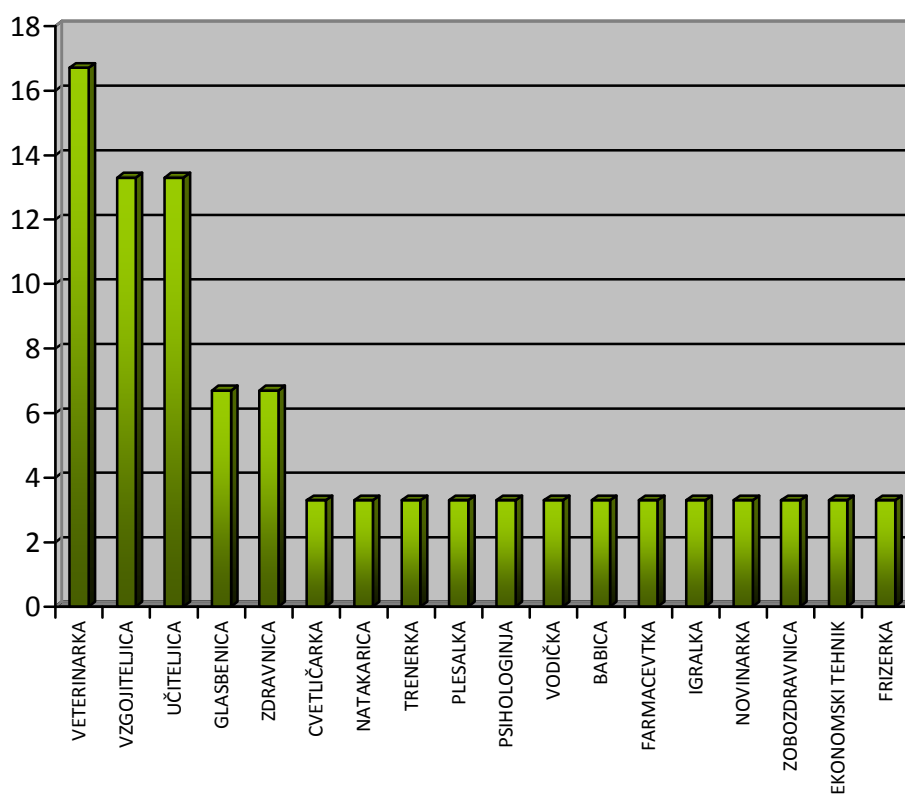

Graf 3: Kje so prvošolci in drugošolci spoznali svoj sanjski poklic? (v %).

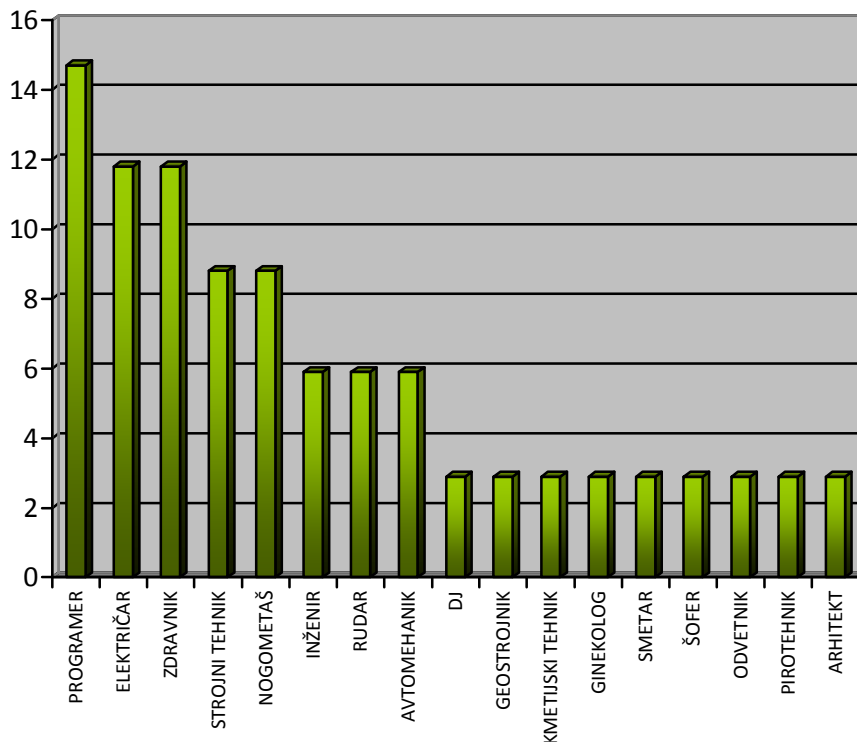
Na vprašanje *Kje si ta poklic spoznal/a?*, je kar 59,2 % otrok odgovorilo, da so za poklic izvedeli od družine. Le 11,3 % otrok pa je odgovorilo, da so za ta poklic izvedeli v šoli. 9,9 % otrok je za izbrani poklic izvedelo kar od prijateljev. Tisti, ki bi radi postali zobozdravniki, so za ta poklic seveda izvedeli pri zobozdravniku. To je 5,6 % vseh otrok, ki sva jih intervjuvali. 4,2 % vprašanih pa je za poklic izvedelo od sosedov.

4.2 REZULTATI ANKETIRANJA DRUGE SKUPINE

Na vprašanje *Kateri poklic želiš opravljati, ko odrasteš?*, je 16,7 % deklic odgovorilo z veterinarika, kar je tudi najpogostejši odgovor na omenjeno vprašanje. 13,3 % deklic osmega in devetega razreda bi rado postalo učiteljica, prav toliko pa bi jih rado bilo tudi vzgojiteljic. Malo manj, torej 6,7 % deklic je zapisalo, da bi rade postale glasbenice in zdravnice. Deklice druge anketirane skupine so navedle 18 različnih poklicev. Izbrani poklici druge skupine se ne razlikujejo bistveno od poklicev prve skupine. Na novo se pojavijo poklici ekonomski tehnik, novinarka, igralka, babica, psihologinja in cvetličarka.

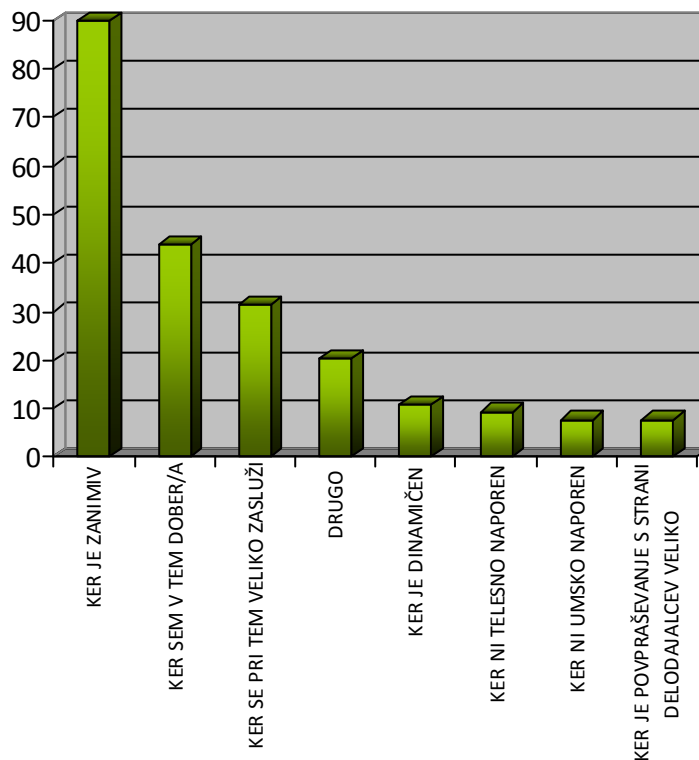
Graf 4: Najpogosteje izbran poklic med deklicami osmega in devetega razreda (v %).

Graf 5: Najpogosteje izbran poklic med fanti osmega in devetega razreda (v %).

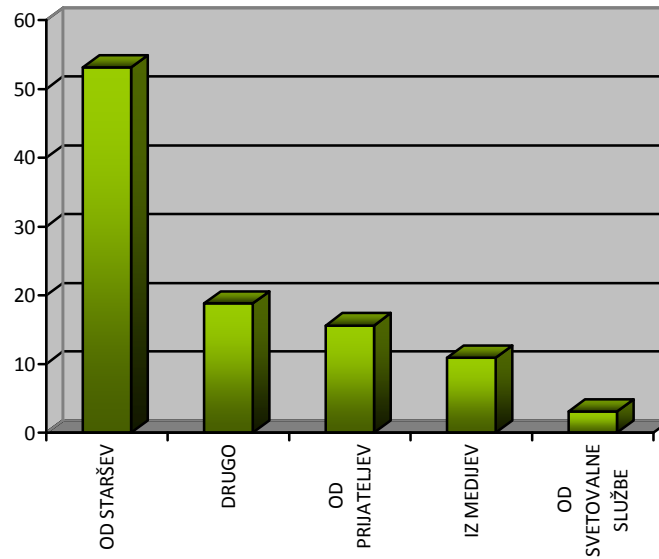
Pri fantih je na vprašanje *Kateri poklic želiš opravljati, ko odrasteš?*, kar 14,7 % odgovorilo z programer. 11,8 % pa je odgovorilo, da želijo postati električar oz. zdravnik. 8,8 % anketiranih fantov osmega in devetega razreda želi postati nogometaš in prav toliko tudi strojni tehnik. 5,9 % anketirancev je odgovorilo, da želijo postati inženir, rudar ali avtoserviser.

Fantje druge skupine so izbrali 17 različnih poklicev. Med odgovori se je pojavilo veliko poklicev, ki jih prva intervjuvana skupina fantov ni omenjala. Poklici, ki so se ponovili v primerjavi s prvo skupino, so le zdravnik, nogometaš in avtomehanik. Vsi ostali omenjeni poklici kažejo na to, da v višjih razredih poznajo več poklicev, saj se že intenzivno pripravljajo na nadaljnje izobraževanje v srednji šoli.

Graf 6: Odstotek odgovorov druge skupine na vprašanje *Zakaj te ta poklic privlači?*

Na vprašanje *Zakaj te ta poklic privlači?* je bilo mogoče izbrati več odgovorov. 90 % anketirancev je odgovorilo, da zato, ker je zanimiv. 43,8 % jih je mnenja, da so v tem dobri, čeprav obiskujejo osnovno šolo in še niso opravljali nobenega poklica. Prav tako ne poznajo dovolj dobro vseh del, ki jih naj bi nekdo, ki opravlja določen poklic, obvladal. 31,3 % anketirancev druge skupine je izbralo določen poklic, ker se pri tem poklicu veliko zasluži. 10,3 % pa jih izbrani poklic privlači zato, ker je dinamičen in ni telesno naporen. Zelo malo anketirancev se je odločilo za poklic zaradi velikega povpraševanja s strani delodajalcev, čeprav je to pomemben dejavnik pri zaposlitvi.

Graf 7: Odstotek odgovorov druge skupine na vprašanje Kje si prvič izvedel/a za ta poklic?

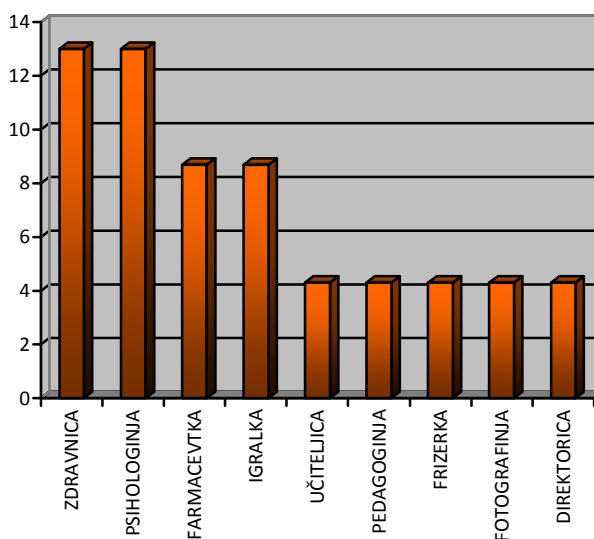
53,1 % anketirancev je prvič izvedelo za izbran poklic od staršev, 15,6 % jih je izvedelo od prijateljev ter 10,9 % iz medijev. Najmanj anketirancev, le 3,1 %, je za želen poklic izvedelo od svetovalne službe v šoli. Razlog je verjetno v tem, da se učenci že doma precej pogovarjajo o poklicih s svojimi starši.

60,9 % anketirancev je odgovorilo, da izbranega oklica ne opravlja nihče od njihovih sorodnikov.

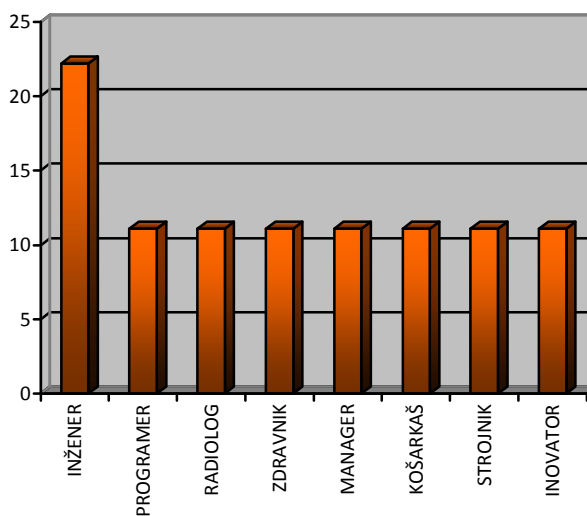
53,1 % anketirancev je odgovorilo, da je poklic, ki so ga izbrali, že od nekdaj njihov sanjski poklic, 46,9 % pa je pred tem že spreminjalo mnenje o poklicu, ki bi ga želeli opravljati.

4.3 REZULTATI ANKETIRANJA TRETJE SKUPINE

24 anketiranih srednješolk je izbralo 9 različnih poklicev. Deklice v srednji šoli si večinoma želijo postati zdravnice in psihologinje. Pogosto (8,7 %) sta izbrana tudi poklica farmacevtka in igralka. Vse ostale omenjene poklice je izbrala po ena anketirana srednješolka oz. 4,3 %. Zanimiva sta poklica frizerka in fotografinja, ki jih med gimnazijkami ne bi pričakovali, saj gimnazija ni šola, ki bi dala potrebna znanja za ta dva poklica.

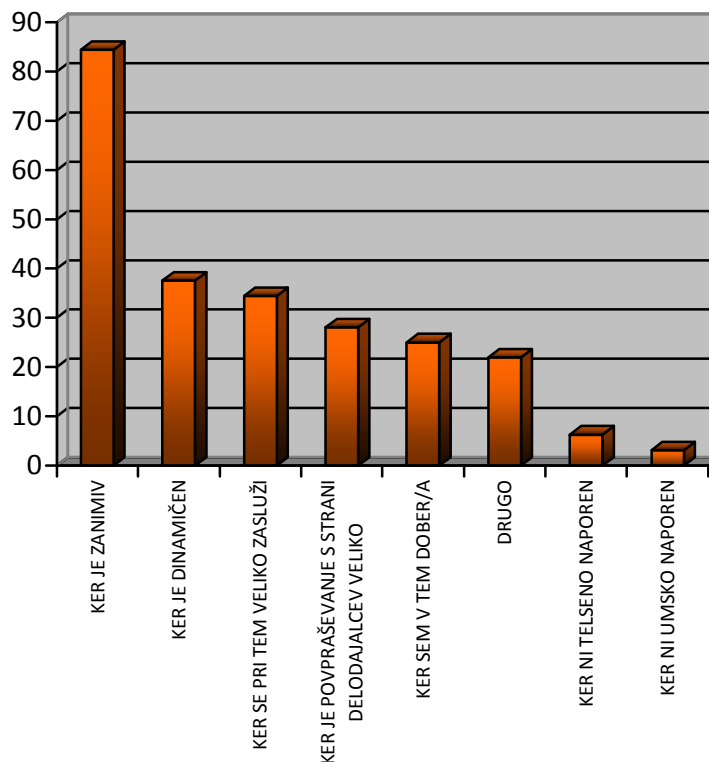
Graf 8: Najpogosteje izbran poklic med deklicami srednje šole (v %).

Graf 9: Najpogosteje izbran poklic med fanti srednje šole (v %).

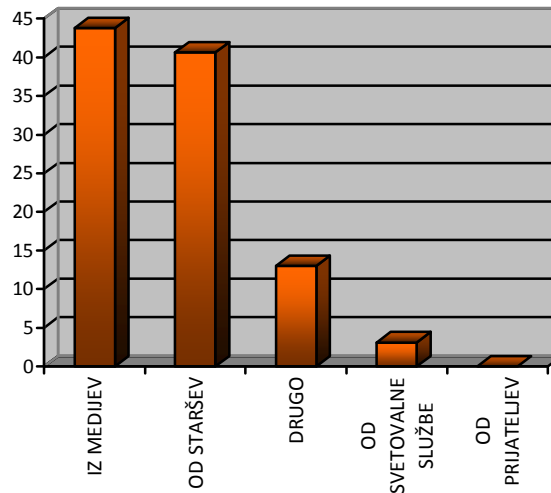

Med gimnazijci sva anketirali 10 fantov, med katerimi je skoraj vsak omenil svoj izbrani oz. želeni poklic. Le poklic inženir se je večkrat ponovil (22,2 %), a je ta izbor zelo splošen, saj obstajajo različni profili inženirjev. Tudi fantje so omenili poklic, za katerega ni potrebna gimnazija, to je poklic košarkaš. Predvidevamo lahko, da se ta fant aktivno ukvarja s košarko.

Graf 10: Odstotek odgovorov tretje skupine na vprašanje *Zakaj te ta poklic privlači?*

Na vprašanje *Zakaj te ta poklic privlači?*, je kar 84,4 % anketiranih srednješolcev odgovorilo, da se jim zdi izbrani poklic zanimiv. 37,5 % anketirancev jih je odgovorilo, da jih izbrani poklic privlači zato, ker je dinamičen, 34,4 % pa jih je odgovorilo, da jih privlači zaradi velikega zaslužka. 28,1 % anketirancev določen poklic privlači zaradi velikega povpraševanja s strani delodajalcev. 25 % anketirancev pa meni, da so v svojem sanjskem poklicu dobri. Tisti, ki so označili odgovor drugo, niso natančno navedli vzroka.

Graf 11: Odstotek odgovorov tretje skupine na vprašanje *Kje si prvič izvedel/a za ta poklic?*

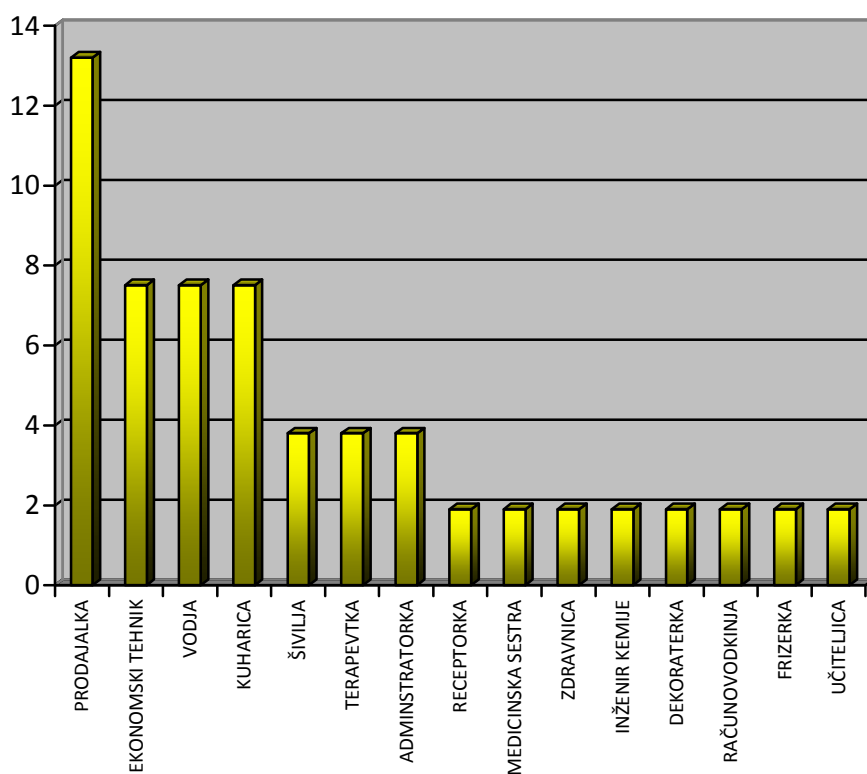
Na vprašanje *Kje si prvič izvedel za ta poklic?* je 43,8 % anketirancev odgovorilo, da iz medijev. Malo manj oz. 40,6 % anketirancev je odgovorilo, da od staršev. Zelo malo anketirancev je za poklic izvedelo od svetovalne službe in nihče med njimi od prijateljev.

68,8 % anketirancev je odgovorilo, da poklica, ki so ga izbrali, ne opravlja nihče od njihovih sorodnikov.

Na vprašanje *Ali je to že od nekdaj tvoj sanjski poklic?* je 62,5 % anketirancev odgovorilo z ne. Z da je odgovorilo 37,5 % anketirancev.

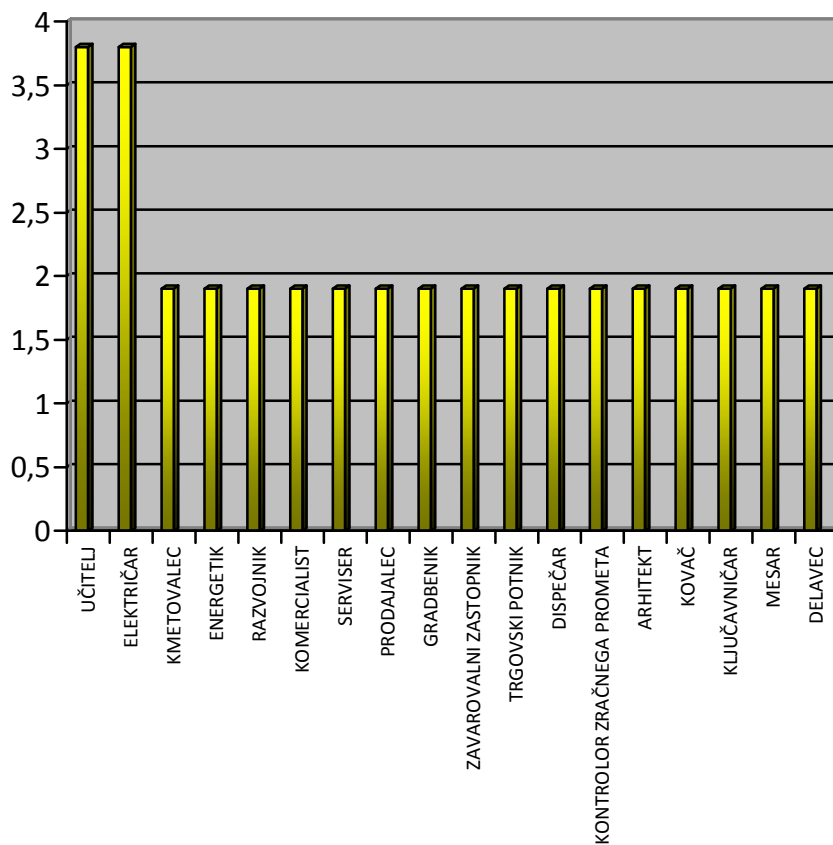
4.4 REZULTATI ANKETIRANJA ČETRTE SKUPINE

V anketiranje je bilo vključenih 33 žensk, ki opravljajo 15 različnih poklicev. Struktura poklicev je odvisna od izbire vzorca. Midve sva anketirali sorodnike, prijatelje, znance in starše najinih sošolcev, zato je bila izbira naključna. Zanimivo je, da odrasli opravljajo poklice, ki jih nobena druga skupina anketirancev ni omenjala. Med njimi so poklic receptorka, šivilja, terapevtka, kuharica, inženir kemije, administratorka, dekoraterka in računovodkinja.

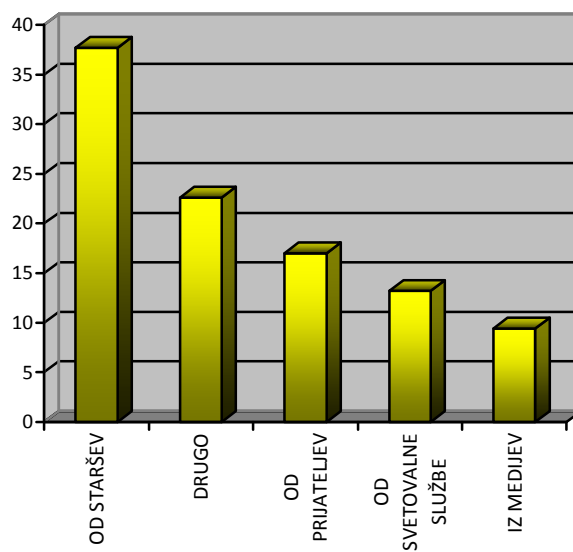

Graf 12: Poklici, ki jih opravljajo anketiranke četrte skupine (v %).

20 anketiranih moških opravlja 18 različnih poklicev. Razen kmetovalca, električarja, arhitekta in delavca so vsi ostali poklici takšni, ki jih ni omenjal noben anketiranec v drugih treh skupinah. Anketiranci opravljajo tudi poklice, o katerih manjkrat slišimo v šoli ali medijih, npr. razvojnik, dispečer, komercialist ipd. Pojavljajo pa se tudi poklici, ki zahtevajo zelo specifična znanja ali spretnosti, ki jih ni mogoče pridobiti v srednji šoli ali na fakulteti. Tak poklic je na primer kontrolor zračnega prometa.

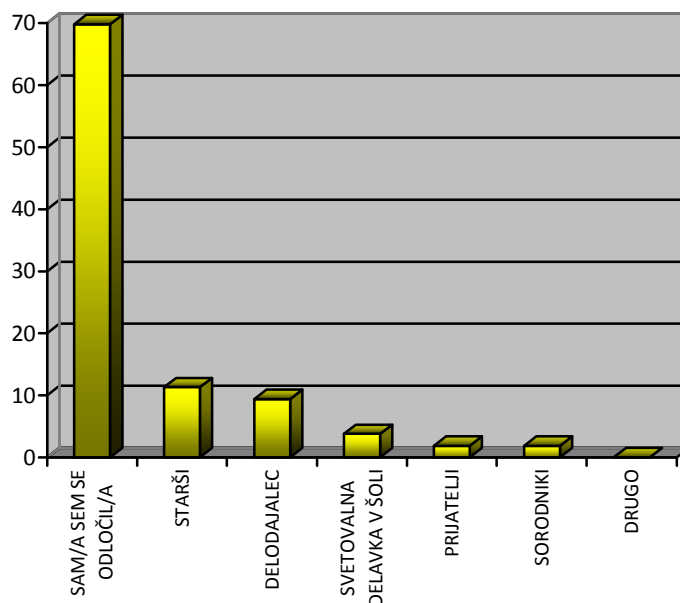

Graf 13: Poklici, ki jih opravljajo anketiranci četrte skupine (v %).

Graf 14: Odstotek odgovorov četrte skupine na vprašanje Kje ste prvič izvedeli za ta poklic?

Na vprašanje *Kje ste prvič izvedeli za ta poklic?* je 37,7 % odraslih odgovorilo, da od staršev. 17 % jih je odgovorilo, da od prijateljev, 13,2 % od svetovalne službe in najmanj 9,4 % je za izbrani poklic izvedelo iz medijev.

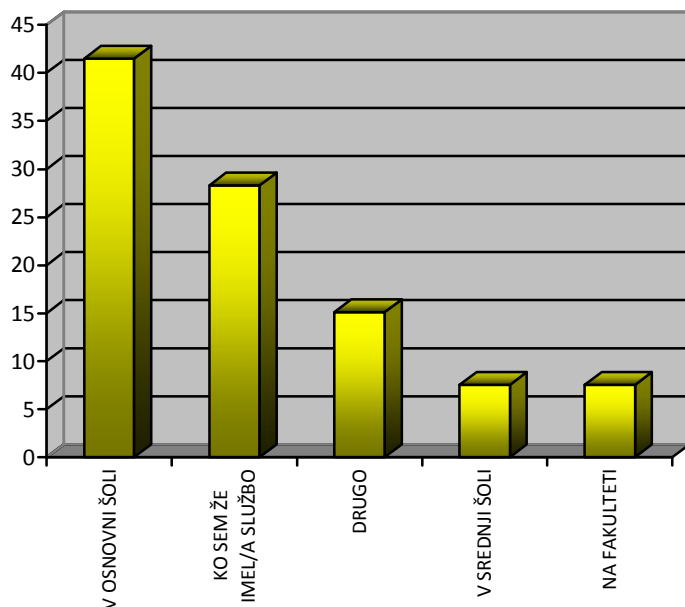
Graf 15: Odgovori četrte skupine na vprašanje Kdo je najbolj vplival na to, da ste izbrali ta poklic? (v %).

Večina anketirancev, kar 69,8 %, se je za poklic odločilo samih. Na izbiro poklica so pri 11,3% anketirancev vplivali starši, pri 9,4 % je na izbiro najbolj vplival delodajalec, pri 3,8 % je najbolj vplivala svetovalna delavka v šoli in pri 1,9 % so najbolj vplivali prijatelji in sorodniki.

77,4 % anketirancev se je izobraževalo za opravljanje poklica, ki so si ga izbrali. Ostalih 22,6 % anketirancev pa se ni posebej izobraževalo, kar ne pomeni, da za opravljanje poklica nimajo ustrezne izobrazbe. Na primer kmetovalec se za svoj poklic ni posebej izobraževal. Med vsemi, ki se niso izobraževali za izbrani poklic, je največ ekonomskih tehnikov, ki so sedaj administratorji, prodajalci, dekoraterji. Primer je tudi anketiranec, ki je končal šolo za optika, sedaj pa opravlja poklic prodajalca.

52,8 % anketirancev si je poklic, ki ga sedaj opravljajo, želelo opravljati že od nekdaj. Med ostalimi je veliko takšnih, ki so prej želeli postati učitelji ali vzgojitelji, nekaj jih je želelo biti

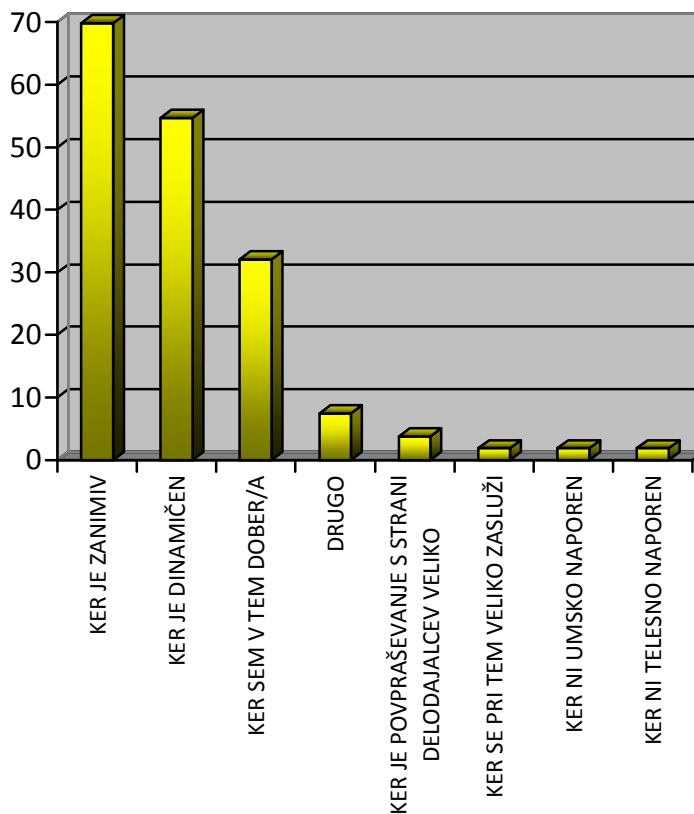
policistov, nekaj frizerk, ostali pa so omenjali še poklice knjižničar, pilot, modni kreator, veterinar, športni učitelj, šivilja, zlatar, gradbeni inženir, trgovec, psiholog in igralec.

Graf 16: Odgovori četrte skupine na vprašanje *Kdaj ste se odločili za opravljanje tega poklica?* (v %).

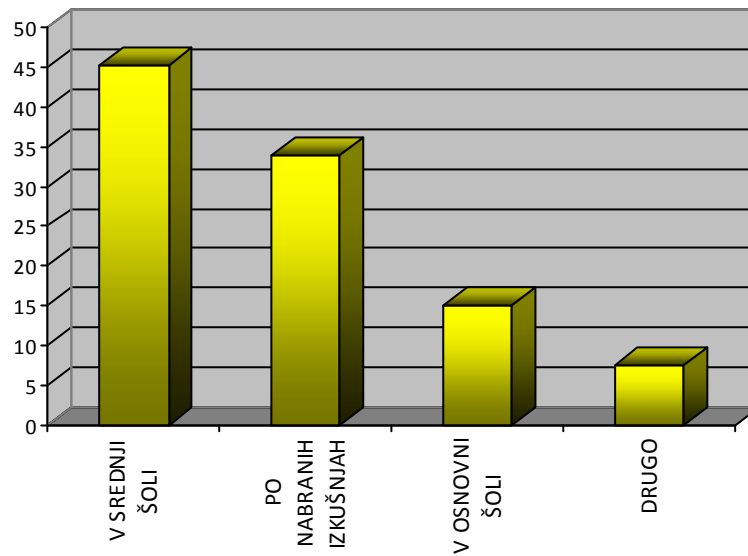
Na vprašanje *Kdaj ste se odločili za opravljanje tega poklica?* je 41,5 % anketirancev odgovorilo, da v osnovni šoli. 28,3 % je odgovorilo, da takrat, ko so že imeli službo. 7,5 % anketirancev pa je odgovorilo z odgovoroma v srednji šoli in na fakulteti.

90,6 % anketirancev rado opravlja izbrani poklic predvsem zato, ker je zanimiv (69,8 %), ker je dinamičen (54,7 %), 32,1 % anketirancev pa je odgovorilo, da radi opravljajo izbran poklic zato, ker so v tem dobri. Dober zaslužek in nenapornost poklica je izbralo le malo anketirancev, saj večina meni, da bi lahko boljše zaslužila, vsak poklic pa je po svoje tudi naporen.

Graf 17: Odgovori četrte skupine na vprašanje Zakaj vas ta poklic privlači? (v %).

Na vprašanje *Ali bi izbrali isti poklic, če bi bili še enkrat mladi?* je 56,6 % anketirancev odgovorilo z da. Zanimivo je, da je več kot polovica tistih, ki ne bi ponovno izbrali istega poklica, zapisalo, da bi postali učitelji ali vzgojitelji. Navajali so dva različna razloga, in sicer dolge počitnice in veliko dopusta ter veselje pri delu z otroki. Dva od teh, ki bi izbrali drug poklic, bi postala policista, dva pa arhitekta. Kar nekaj pa je bilo tudi takšnih, ki ne bi opravljali istega poklica, kot ga opravljajo sedaj, a niso vedeli, kateri poklic bi izbrali.

Graf 18: Odgovori četrte skupine na vprašanje *Kdaj je po vašem mnenju najbolj primeren čas za izbiro poklica?* (v %).

Po mnenju 45,3 % anketirancev četrte skupine je najprimernejši čas za izbiro poklica v srednji šoli, 34,0 % pa jih je mnenja, da je najprimernejši čas za izbiro poklica po nabranih izkušnjah v različnih službah. 7,5 % anketirancev četrte skupine se ni opredelilo za noben odgovor in so izbrali odgovor drugo, ki pa ga niso natančneje opredelili.

4.5 **REZULTATI INTERVJUJA**

1. *Na kakšen način se otroci odločajo za poklic?*

Otroci se odločajo za poklic na podlagi tega, s čim se radi ukvarjajo pri pouku in izven pouka, mogoče tudi na podlagi tega, kaj počnejo njihovi starši in seveda tudi na podlagi ocen. Na žalost se včasih kakšen učenec odloči za poklic, ki ga bo opravljal njegov najboljši prijatelj ali pa zaradi tega, ker na tisti šoli že pozna nekoga od prej. Večina se jih odloča na podlagi tega, kaj želijo v svojem življenju doseči.

2. *Ali morate otrokom pomagati pri izbiri poklica?*

Veliko otrok ima že v devetem razredu izoblikovane želje, kaj želijo postati. Približno polovica pa o tem še nima dobre predstave, zato jim lahko kar precej pomagam.

3. *Kako jim pomagate?*

Pomagam jim z osebnimi razgovori, s predstavitvijo različnih poklicev, pogovarjam se z njihovimi starši in včasih naredimo kakšne delavnice.

4. *Za kakšne poklice se otroci najpogosteje odločajo? (deklince/dečki)*

Zadnje čase opažam upadanje vpisa na gimnazije, kar me veseli zato, ker se je dogajalo, da so se na gimnazije vpisovali otroci s povprečnim uspehom. Deklice se mogoče več odločajo za poklice v zdravstvu in poklice za predšolsko vzgojo, fantje pa se zadnje čase velikokrat odločajo za mehatroniko, računalništvo in tudi za medijskega tehnika ter strojništvo. Pa seveda tudi gimnazija je še vedno pogost izbor.

5. *Ali pri svetovanju upoštevate tudi učni uspeh otrok?*

Seveda, ker učni uspeh pove tudi kakšne delavne navade ima otrok. Če na primer testi pokažejo, da je otrok izredno nadarjen, da ima visoke sposobnosti, navade pa so slabe, kar pomeni, da se ne uči veliko, je že mogoče znak, da pretežka šola mogoče ni prava zanj.

6. *Katere poklice ponavadi svetujete otrokom, ki imajo v šoli težave z učenjem?*

Tistemu, ki ima težave z učenjem, svetujem, naj se najprej vpiše v trileten program in se potem, če ima še željo za nadaljevanje vključi še v dodaten program, da pride do malo višje stopnje izobrazbe.

7. Katere poklice ponavadi svetujete otrokom, ki so v šoli odličnjaki?

Večina tistih, ki so res bistri, se vključi v gimnazije ali druge zahtevnejše šole.

8. Ali se pri svetovanju za poklic dogovorite tudi s starši otrok?

Da. 90 % staršev pride k meni na razgovor.

9. Ali pri svetovanju upoštevate tudi potrebe na trgu – povpraševanje po poklicih s strani delodajalcev?

Da. V zdravstvu na primer primanjkuje kadra, zato jih usmerjam tudi tja. Ne usmerjam pa otrok v programe ekonomije oz. ekonomski tehnik, saj je na tem področju tako veliko že izobraženih, pa ne dobijo službe. Prav tako jih ne usmerjam v tekstil zaradi slabših delovnih razmer za zaposlovanje.

10. Kakšne možnosti ima učenec, če nekje v srednji šoli ugotovi, da se je odločil za napačen poklic?

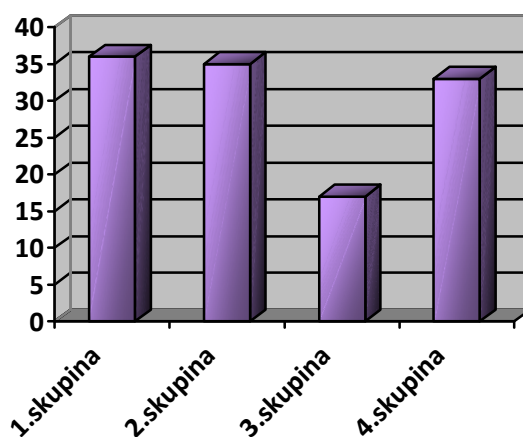
Možnost je, da se prestavi iz enega programa v drugega, če je to znotraj istega šolskega centra. Seveda je zaželeno, da se prestavitev zgodi čim bolj zgodaj, torej ne v tretjem ali četrtem letniku, ampak če je mogoče že v prvem letniku.

11. Kdaj v življenju je po vašem mnenju najprimernejši čas za izbiro poklica?

Veliko otrok se pri petnajstih letih težko odloči, kaj bodo delali celo življenje, zato gre kar veliko otrok na gimnazije, da bi to odločitev malo preložili. Če se otrok veliko pogovarja s starši o tem, kaj je najbolj pomembno, se veliko lažje odloči za nadaljnje šolanje, saj starši najboljše poznajo svojega otroka. Drugače pa mislim, da je v osnovni šoli še kakšno leto prekmalu za izbiro poklica.

5 DISKUSIJA

Poznamo veliko vrst poklicev. Ljudje se zanje odločajo glede na sposobnosti oz. znanje in svoje želje. Poklici so za nas zelo pomembni, saj nam pomagajo zadovoljiti osnovne materialne potrebe. Z raziskovalno nalogo sva ugotovili, da se izbor poklicev spreminja s starostjo. Ugotovili sva, da izbor želenih poklicev pri mlajših ni manjši. Učenci prvega in drugega razreda se odločajo za bolj enostavne poklice oz. tiste, ki jih opravljajo bližnji sorodniki. Pri starejših učencih se pojavljajo drugačni poklici, o katerih so se pogovarjali tudi glede nadaljnega šolanja. Pri anketiranju odraslih sva ugotovili, da nekateri med njimi opravljajo poklice, ki jih niso omenjali niti dijaki niti učenci. To je bilo tudi pričakovati, saj določene poklice lahko opravljaš z različno izobrazbo ali celo brez nje. So pa za določene poklice pomembne nekatere spretnosti ali celo izkušnje.

Graf 19: Število izbranih poklicev po starostnih skupinah.

Iz grafa 19 je razvidno, da se izbor poklicev s starostjo ne povečuje ali zmanjšuje. Razlog za manj navedenih poklicev v tretji skupini je v tem, da je bilo tudi v anketiranje vključenih manj oseb kot v preostalih skupinah. Ker je število različnih poklicev zelo veliko, je tudi njihov izbor med anketiranci pester in raznolik.

Stereotip o tem, da bi deklice rade postale trgovke ali frizerke, je delno ovržen. Med mlajšimi deklicami je najbolj priljubljen poklic res frizerka, trgovka pa je po številu izborov daleč zadaj. Za frizerko si sledita poklica veterinarica in zdravnica. Pri fantih pa nista najbolj želena

poklica policist in gasilec, ker je nogometaš še bolj priljubljen. Mlajši otroci o poklicih še ne razmišljajo tako resno, saj se začnejo s poklici šele spoznavati. Najprej spoznavajo poklice bližnjih sorodnikov, v šoli pa se začnejo pogovarjati o nekaterih bolj prepoznavnih poklicih, kot so trgovec, zdravnik, veterinar, delavec, policist, učitelj ipd.

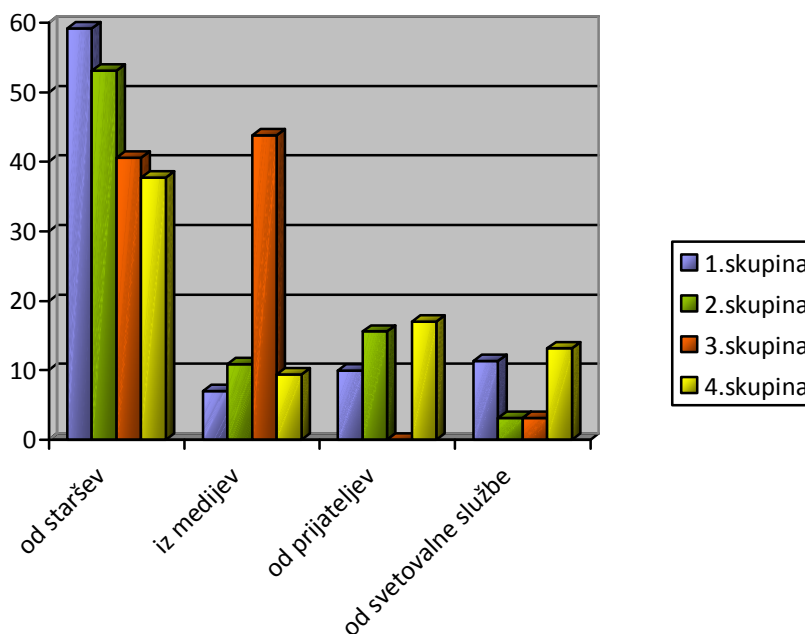
Slika 4: Nogometaš je najbolj priljubljen poklic med mlajšimi fanti (Nogometaš, 2012).

Pri starejših osnovnošolcih, to so devetošolci in osmošolci, sva ugotovili, da je med deklicami najbolj priljubljen poklic veterinar, sledijo pa ji učiteljica in vzgojiteljica. Med fanti je najbolj priljubljen poklic programer, tesno za njim pa sta zdravnik in električar in seveda veliko drugih različnih poklicev. V tem obdobju začnejo učenci resneje razmišljati o svoji nadaljnji izobraževalni poti. Veliko fantov se v prostem času rado ukvarja z računalnikom, zato je izbira takšne srednje šole pričakovana.

Srednješolke najpogosteje razmišljajo o poklicih, kot sta zdravnica in psihologinja, ki sta tudi najbolj priljubljena. Pri fantih pa je najbolj priljubljen poklic inženir, vendar poznamo inženirje različnih strok, kar pa anketiranci niso posebej poudarili. Srednješolci se samostojno odločajo za izbiro poklica. Veliko jih je spremenilo svojo željo o poklicu, kar spet dokazuje, da se izbor poklica spreminja s starostjo. Poudariti je potrebno, da bi bili rezultati anketiranja srednješolcev popolnoma drugačni, če bi lahko anketirali naključno izbrane srednješolce in ne le gimnazijcev. Za anketiranje gimnazijcev sva se odločili zato, ker z izbiro srednje šole še niso opredelili svojih želja glede poklica, ampak lahko izberejo zelo različne poklice. Presenetilo naju je, da si ena anketirana gimnazijka želi postati frizerka, ena pa fotografinja. Verjetno je njun hobi prerasel v željo po poklicu, vendar jima trenutno izbrana srednja šola ne more dati ustrezne izobrazbe in ju naučiti potrebnih spretnosti za opravljanje zelenega

poklica. Možno je tudi, da si gimnazije nista izbrali sami, ampak je bil izbor srednje šole na željo staršev.

Pri odraslih sva ugotovili, da nekateri opravljajo poklic, za katerega otroci najbrž niso še nikoli slišali. Kot recimo dispečer ali kontrolor zračnega prometa. Prav tako sva ugotovili, da po večini opravljajo poklic, ki so si ga že od nekdaj želeli in bi izbrali isti poklic, če bi bili še enkrat mladi, kar sva napisali tudi v hipotezah. Tisti, ki pa tega poklica ne bi zopet izbrali, so v veliki večini želeli biti učitelji ali vzgojitelji. Kar nekaj odraslih misli, da je najbolj primeren čas za izbiro poklica v srednji šoli, kot nama je povedala tudi svetovalna delavka. Nekateri menijo, da je najboljši čas za izbiro poklica šele po nabranih izkušnjah v različnih službah. Izvedeli sva tudi, da se je veliko odraslih samih odločilo za poklic, ki ga opravljajo.

Graf 20: Od koga so anketiranci izvedeli za izbran poklic? (v %).

Primerjali sva od koga so anketiranci izvedeli za izbran poklic. Podatke sva primerjali med skupinami. Iz grafa 20 je razvidno, da imajo največjo vlogo pri predstavitvi poklica še vedno starši. V skupini gimnazijcev se je pokazala tudi izrazita vloga medijev. Ker se je pokazalo, da svetovalna služba nima izrazitega vpliva na izbor poklica, bi bilo smiselno razmisliti o tem, da bi svetovalna služba v šoli posvetila več časa predstavljanju različnih poklicev staršem, ki imajo, iz najine raziskave sodeč, na izbiro poklica pri otrocih bistveno večji vpliv. Verjetno je

tako tudi prav, saj starši svoje otroke najboljše poznajo, poznajo njihove dobre lastnosti in tudi slabe navade. Iz opravljenega intervjuja s svetovalno delavko na šoli veva, da na šoli opravijo veliko svetovanja in pogovorov glede nadaljnjega šolanja tako s starši kot tudi z učenci. Če bi lahko učence in dijake vprašali, kdo jim je pomagal pri izbiri poklica, bi verjetno dobili drugačne rezultate.

Mladi imajo vedno občutek, da bodo poklic, ki ga bodo izbrali, v življenju opravljali ves čas. Vendar temu ni tako. Ljudje velikokrat spremenijo svoje misli, s tem pa se spremenijo tudi želje. Zato ni treba, da ves čas opravljamo tisti poklic, ki smo ga izbrali v srednji šoli. V tujini je večkrat tako, da ljudje pogosto spremenijo svoj poklic in začnejo opravljati drugega. S tem naj bi se preprečilo, da postane delo monotono in dolgočasno. Nov poklic na sredini poklicne kariere lahko pomeni novo energijo, nov zagon, novo motivacijo za delo, hkrati pa lahko posameznika zelo obremeni, saj se mora marsikaj na novo naučiti in na novo dokazovati svoje sposobnosti v novem okolju.

Ugotovili sva, da bi moral izbor poklica temeljiti tudi na oceni zaposlitvenih možnosti. Učencem in staršem bi morale biti predstavljene vse možnosti glede kasnejše zaposlitve. Kakšen smisel ima obiskovati določeno šolo, če je na koncu z isto izobrazbo ogromno ljudi brez zaposlitve. Že danes lahko najdemo sezname najperspektivnejših poklicev v Sloveniji. Takšni poklici so recimo kemik, farmacevt, prevajalec, medicinska sestra, zdravnik in tudi drugi. Prav tako lahko najdemo sezname najperspektivnejših poklicev v Evropski uniji, kjer so omenjeni programer, medicinska sestra, zdravnik, pravni svetovalac, elektronik in mnogi drugi. Poklic bi lahko izbirali tudi po seznamu najbolj plačanih poklicev v Sloveniji, kamor sodijo npr. kontrolor zračnega prometa, revizor, inženir in drugi. Vendar pa je očitno, da takšni sezname ne pomenijo, da se učenci po njih orientirajo, saj še ne razmišljajo tako široko in za toliko časa vnaprej. Po najinem mnenju bi bilo bolje, če bi država z omejitvijo vpisa na različne programe izobraževanja urejala usmerjanje posameznikov v poklice, ki imajo prihodnost in so perspektivni in pomembni tudi za razvoj Slovenije.

Izbira poklica je izbira vsakega posameznika, vendar osnovnošolec potrebuje veliko pomoči pri usmerjanju. Več informacij, kot pridobi, lažja je izbira.

6 ZAKLJUČEK

Poznamo veliko različnih vrst poklicev. Da bi se lahko pravilno odločili, kateri je najbolj primeren za nas, je pomembno, da čim več vemo o posameznem poklicu. Pomembno se nama zdi, da bi v osnovni šoli čim bolj natančno spoznali posamezne poklice preko pogovorov in delavnic. Še bolj pomembno pa je, da bi se vsak srečal z različnimi poklici na ta način, da bi lahko preizkusil ali vsaj spremljal delo, ki ga nekateri najpogostejši poklici opravljajo. Tako bi lahko na lastni koži ocenil, ali mu je takšno delo všeč ali ne. Ker obstaja zelo veliko različnih poklicev, je izvedba takšnega načina spoznavanja poklicev zelo zahtevna, vendar ni nemogoča.

Šolanje je pomembno tudi zato, ker nam omogoča splošno razgledanost in odkrivanje naših sposobnosti ter interesov, da se potem lažje odločimo za poklic. Nič ni narobe, da spreminjamo smer šolanja, če ugotovimo, da nam določen poklic ne bo po godu. Najpomembnejše od vsega pa je, da opravljamo poklic, ki ga opravljamo z veseljem in ki nas zadovoljuje in osrečuje. Pri opravljanju takšnega poklica bomo tudi uspešni, kar nas bo še posebej osrečilo.

7 POVZETEK

Poklic je delo za katerega se moramo odločiti ob koncu osnovne ali srednje šole, zanj pa je potrebna določena usposobljenost. Otroci že v zgodnjem otroštvu začenjajo spoznavati različne poklice. Najprimernejši čas, da izberemo poklic, ki ga bomo mogoče opravljali do konca življenja, je po mnenju večine odraslih v srednji šoli ali po nabranih izkušnjah v različnih službah. Cilj najine naloge je bil ugotoviti, kako se spreminja izbor poklicev s starostjo.

Raziskava je pokazala, da se s starostjo širi izbor zahtevnejših in kompleksnejših poklicev. Otroci največkrat dobijo informacije o poklicih od svojih staršev. Med mlajšimi deklicami sta najbolj zelena poklica frizerka in veterinarica, med fanti pa nogometaš. Kasneje se pri deklicah pojavi še poklic vzgojiteljica, pri fantih pa računalniški tehnik. Srednješolci imajo zelo širok izbor poklicev, ki se povsem razlikujejo od poklicev, ki bi jih želeli opravljati osnovnošolci. Tudi med anketiranimi odraslimi se pojavljajo poklici, ki jih ni izbrala nobena druga skupina. Večina vprašanih odraslih je s svojim poklicem zadovoljnih in več kot polovica bi se ponovno odločila za izbrani poklic, če bi bili na začetku svoje poklicne poti.

V službi preživimo veliko časa, zato je pomembno, da izberemo poklic, ki nas bo veselil in nam hkrati omogočal normalno življenje.

8 ZAHVALA

Iskreno bi se zahvalili najini mentorici, mag. Aniti Povše za pomoč, svetovanje, podporo in potrpežljivost z nama pri izdelavi raziskovalne naloge.

Gospe Vlasti Povše se zahvaljujema za lektoriranje besedila, gospe Alenki Gortan pa za pomoč pri angleškem prevodu. Za sodelovanje v intervjuju se zahvaljujema gospe Petri Klepec.

Vsem anketirancem se zahvaljujema za sodelovanje. Osnovni šoli Mozirje se zahvaljujema za finančno in moralno podporo pri oblikovanju raziskovalne naloge. Zahvala tudi AV Studiu, ki nama je omogočil tiskanje plakata.

Na koncu bi se iskreno zahvalili tudi najinima družinama za pomoč pri premagovanju težav, spodbudo pri anketiranju in fotografiranju ter veliko moralno podporo pri izdelovanju te naloge.

9 LITERATURA

- ~ Ahlin, M. s sod. 1998. Slovar slovenskega knjižnega jezika. DZS, Ljubljana.
- ~ Frizer
<http://www.frizer.org/> (5.3.2012)
- ~ Nogometaš
http://www.siol.net/sportal/nogomet/slovenija/novice/2009/10/ilicic_na_klop_mami_v_zagreb.aspx (5.3.2012).
- ~ Novoselec, J. A., Radovanović, N., Zernko, A. 2009. Mnenje dijakov Srednje zdravstvene šole o izbiri poklica. Raziskovalna naloga, Maribor.
- ~ Opisi poklicev
http://www.ess.gov.si/ncips/cips/opisi_poklicev (11.1.2012).
- ~ Šolski sistem v RS
<http://www.mvzt.gov.si> (19.10.2011).
- ~ Poklici, ki ne bodo nikoli izumrli
<http://www.poslovni-bazar.si/?mod=articles&article=1206> (21. 11. 2011).

10 PRILOGE

PRILOGA 1: VPRAŠALNIK ZA PRVO SKUPINO

Starost: _____

Spol: M   Ž

1. Kaj je po poklicu tvoj ati?
2. Kaj je po poklicu tvoja mami?
3. Kaj si ti želiš postati?
4. Zakaj ti je ta poklic všeč?
5. Kje si ta poklic spoznal/-a?

PRILOGA 2: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA DRUGO IN TRETJO SKUPINO

ANKETA

Sva Pia Povše in Nina Praunseis. Obiskujeva 6. in 7. razred OŠ Mozirje. Izdelujeva raziskovalno nalogo z naslovom **KAJ BOM, KO BOM VELIK?** s katero želiva ugotoviti, kako se spreminja želja in izbor poklicev s starostjo. Prosiva, da odgovorite na spodnja vprašanja. Anketa je anonimna.

HVALA ZA SODELOVANJE!

Starost: _____

Spol: M   Ž

1. Kateri poklic želiš opravljati, ko odrasteš? _____

2. Zakaj te ta poklic privlači? (možnih je več odgovorov)

- a) ker je zanimiv
- b) ker ni telesno naporen
- c) ker ni umsko naporen
- d) ker se pri tem veliko zasluži
- e) ker je povpraševanje s strani delodajalcev veliko
- f) ker je dinamičen
- g) ker sem v tem dober/dobra
- h) drugo: _____

3. Kje si prvič izvedel/-a za ta poklic?

- a) od staršev
- b) od svetovalne službe
- c) iz medijev
- d) od prijateljev
- e) drugo: _____

4. Ali ta poklic opravlja kdo od tvojih sorodnikov?

- a) DA (kdo?): _____
- b) NE

5. Ali je to že od nekdaj tvoj sanjski poklic?

- a) DA
- b) NE (kateri je bil prej tvoj sanjski poklic?): _____

PRILOGA 3: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA ČETRTO SKUPINO

ANKETA

Sva Pia Povše in Nina Praunseis. Obiskujeva 6. in 7. razred OŠ Mozirje. Izdelujeva raziskovalno nalogo z naslovom ***KAJ BOM, KO BOM VELIK?*** s katero želiva ugotoviti, kako se spreminja želja in izbor poklicev s starostjo. Prosiva, da odgovorite na spodnja vprašanja. Anketa je anonimna.

HVALA ZA SODELOVANJE!

Starost: _____

Spol: M   Ž

1. Kateri poklic opravljate? _____
2. Kje ste prvič izvedeli za ta poklic?
  - a. od staršev
  - b. od svetovalne službe
  - c. iz medijev
  - d. od prijateljev
  - e. drugo: _____
3. Kdo je najbolj vplival na to, da ste izbrali ta poklic?
  - a. starši
  - b. svetovalna delavka v šoli
  - c. prijatelji
  - d. sorodniki
  - e. delodajalec
  - f. sam/-a sem se odločil/-a
  - g. drugo: _____
4. Ali ste se izobraževali za opravljanje tega poklica?
  - a. DA
  - b. NEKatero šolo ste končali? _____
5. Ali ste ta poklic že od nekdaj želeli opravljati?
  - a. DA
  - b. NE (kateri je bil prej vaš sanjski poklic?): _____
6. Kdaj ste se odločili za opravljanje tega poklica?
  - a. v osnovni šoli
  - b. v srednji šoli
  - c. na fakulteti
  - d. ko sem že imel/-a službo
  - e. drugo: _____

7. Ali ta poklic radi opravljate?
- a. DA
  - b. NE

Če ste odgovorili z DA, odgovorite na naslednje vprašanje.

8. Zakaj vas ta poklic privlači? (možnih je več odgovorov)
- a. ker je zanimiv
  - b. ker ni telesno naporen
  - c. ker ni umsko naporen
  - d. ker se pri tem veliko zasluži
  - e. ker je povpraševanje s strani delodajalcev veliko
  - f. ker je dinamičen
  - g. ker sem v tem dober/dobra
  - h. drugo: _____

9. Ali bi izbrali isti poklic, če bi bili še enkrat mladi?

- a. DA
- b. NE

Kateri poklic bi izbrali? _____

Zakaj? _____

10. Kdaj je po vašem mnenju najbolj primeren čas za izbiro poklica?

- a. V osnovni šoli
- b. V srednji šoli
- c. Po nabranih izkušnjah v različnih službah
- d. Drugo: _____

PRILOGA 4

Intervju za socialno delavko:

1. Na kakšen način se otroci odločajo za poklic?
2. Ali morate otrokom pomagati pri izbiri poklica?
3. Kako jim pomagate?
4. Za kakšne poklice se otroci najpogosteje odločajo? (deklince/dečki)
5. Ali pri svetovanju upoštevate tudi učni uspeh otrok?
6. Katere poklice ponavadi svetujete otrokom, ki imajo v šoli težave z učenjem?
7. Katere poklice ponavadi svetujete otrokom, ki so v šoli odličnjaki?
8. Ali se pri svetovanju za poklic dogovorite tudi s starši otrok?
9. Ali pri svetovanju upoštevate tudi potrebe na trgu – povpraševanje po poklicih s strani delodajalcev?
10. Kakšne možnosti ima učenec, če nekje v srednji šoli ugotovi, da se je odločil za napačen poklic?
11. Kdaj v življenju je po vašem mnenju najprimernejši čas za izbiro poklica?